

GYULA-FEHÉRVÁRI

KÖZLÖNY.

Gazdasági, társadalmi és közmívelődési heti lap.

A „Gyula-Fehérvári Közlöny“ megjelenik minden vasárnap. Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Vidékre küldve egész évre 4 frt 50 kr., félévre 2 frt 25 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Kéziratok egyenesen a „Gyula-Fehérvári Közlöny“ szerkesztőségéhez Gyula-Fehérvárra intézendők. — Hirdetések felvétele végett a Klüger-féle könyvkereskedés keresendő mag. Hirdetési felvételi irodák: Rotter és társa, Bécs. Haasenstein és Vogler, Bécs. A. Oppelik, Hamburg. A. Steiner, Hamburg. — Nyilttér soronként 15 kr. — Aláíratlan kéziratok nem fogadtatnak el. Vidékre megrendelhető legbiztosabban posta utalvány mellett, a szerkesztőséghez intézve.

Előfizetési felhívás.

Jelen lapunkat a f. hó 9-én megindítván, első számát már mintegy 300 példányban bocsátottuk szét.

A hírlapírói küzdelem sorompóiba ismét belépni kényszerülvén, teljes reményünket fejezzük ki, hogy ezt megbánni, okunk egy általában nem leend. Számítván e város nagyérdemű és jóra törekvő polgárságának szíves pártfogására, annyival is inkább, mert életcéllül tüztük ki, nemcsak a közmívelődés fejlesztéséhez tehetségünk szerént hozzá járulni, hanem még, városunk polgárságának köz- és magán érdekeit a lehetőleg támogatni, s a polgárságot, más két értelmű lapok által történt eddigi megtámadtatásoktól lealáztatásoktól s gunyolásoktól megvédni.

Lapunk első száma a várakozásnak teljesen ugyan nem felelt meg, mert nem voltunk még eléggé ellátva munkatársakkal.

Jövőre azonban — minthogy szerkesztőségünknel tehetséges és értelmes személyek már jelentkeztek, igérjük, hogy az igényeket a lehetőleg kielégítendjük.

Felhívjuk és kérjük újból a n. é. közönséget lapunk körébe leendő szíves csoportosulásra.

Munkatársakat még mindig szívesen és örömmel fogadunk, annyival is inkább mert városunk mind magán, mind a közteren, a feldolgozásra elég, sőt bő anyagot szolgáltat. A résztvevőknek köszönetünk kifejezésén kívül, tisztelet példánnyal is kedveskedünk.

Szíves gyűjtőinket kérjük, mentől több eréllyel odahatni, hogy vállalatunk a kívánt sikert elérhesse. Mert teszik azt nem a mi érdekünkben, hanem a közérdekek, s közelebbiről a polgárság érdekeinek előmozdítására.

A gyűjtőknek, hasonlóan szolgálunk egy-egy tisztelet példánnyal. Az előfizetési feltételek, valamint a lap szellemi részét illető küldeményekre vonatkozó utmutatás, a czimrovaton láthatók.

SZERKESZTŐSÉG.

A folyamatban lévő népszámlálás ügyében.

A folyó hó elseje óta Gyula-Fehérvár várossa is mozgásban van. Miként az ország területén, úgy városunkban is nagyban foly a népszámlálás. Ügynökök és segédek járnak be

e város minden utcáját; ajtóról ajtóra kopogtatva, s ijesztő hatást gyakorolva az egyes lakókra. Ijesztő hatást mondjuk, mert: a köznép e népszámlálás céljával ösmerős nem lévén, különböző indulatokat s nagyobb részt ijedséget visszatükröző arcokkal fogadják a belépő ügynököket. Egyébként e városban békés szellemű lakókat lévén szerencsés számlálni; a méltatlankodás jelei ez ideig nem mutatkoztak. Mig ellenben az ország némely más községeiben volt reá példa, hogy a lakosság a kiküldött számláló ügynökökkel merőben szembe szállott, sőt még tettelegességre is vetemedett; s csak karhatalom alkalmazásával volt a népszámlálás keresztül vihető.

Mindez a köznép tudatlanságában és ösmeret hiányában keresendő. S azt nekik bűnül feltudni nem lehet, annyival is inkább, mert az ilyszerű intézkedésekről jó előre nem értesítettvén, s a kellő felvilágosításokkal el nem láttatván, magát tájékozni nem képes. S ezért a belépő ügynököket részint adó összeíró személyeknek, s részint végrehajtóknak tekinti. Mi a népszámlálásra azon káros befolyást gyakorolja, hogy egyfelől a nép első ijedelmében képtelen helyes adatokat az ügynöknek bemondatolni; s másfelől a családtagok és lakosok összeírásából az adó szaporodását vélvén, nem egy tagját tagadja el részint családjának és részint lakófeleinek. Sőt volt és van eset reá a jelen népszámlálás folyamában is, hogy a midőn az ügynök valamely utcába belépett, a lakosok egy-egy családtagjukat s a házuknál látogatóban lévő idegeneket, az ügynök végig vonultáig más utcába küldötték; honnan később ismét visszatértek.

Ez a fennebbiek szerint a dolog természetében fekszik, s ezért a tudatlan nép méltányosan nem is róható meg.

Azonban nem eléggé róható meg a nép értelmesebb osztálya, mely a népszámlálás céljaival többé-kevésbé ösmerős lévén, ennek dacára az utóbb előadott visszaéléseket — részint, és pedig szándékosan tett téves bemonadásokkal, s részint egyes házi személyek eltagadásával — maguk is producálják. Miként nem egy családnál történt, — a mint ezt bizalmas személyektől hallottuk — hogy annak egyik tagja kevesebb, másika több létszámot vallott be; mig mások a bemonadást merőben megtagadták.

Mindezek, hogy hová vezetnek s mennyire szolgálndnak a népszámlálási intézmény hátrányára, előre látható. Mert állami létünk és nemzeti fennállásunk egyik sulypontját népes-

ségi és nemzetgazdasági viszonyainknak — a külfölddel szembeni — tekintéllyé emelése is képezvén, ennek a fennebbiek szerint alig ha leendünk képesek érvényt szerezni.

Hogy népszámlálásunk körében a kívánt cél teljesen elérhető legyen, ennek sikeres létesítésére legfőképp s első sorban a helyhatóságok vannak hivatva; intézkedvén az iránt, hogy a lakósságot a szőnyegre jött népszámlálásról s annak céljáról jóelőre s kellőleg értesítvén, s ugyszólva oktattván, ha a szükség kívánja a legszükségesebb eszközöket is felhasználja a számlálás könnyítése és pontos keresztül vitelének biztosítására. S másfelől a népszámláló bizottság biztosabb sikert ígérő teendője legfőképp az volna, hogy a községeket mentől számosabb számláló ügynökökkel és tagokkal árássa el, úgy annyira, hogy a lehetőleg minden utca majdnem egy időben és egyszerre legyen befoglalva a számlálóktól.

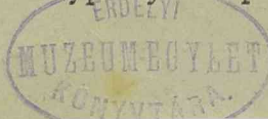
Mindez azonban s hasonló célra vezető intézkedések városunkban nem történtek. S csak egyes — nagy terjedelmű — városrészek lettek egy vagy legfeljebb két számláló taggal ellátva. Minek a fennebb is ecsetelt káros következményei mindenesetre be kellett és be kell hogy következzenek, annyival nagyobb mérvben, mivel a számláló ügynökök számának csekély volta miatt egy-egy különösen nagyobb terjedelmű városrész bejárása két heti időt igénybe vevén, ily hosszú idő alatt nem csekély számú lakos távozott el — habár ideiglenesen is — a városról; kik bizonytal a számlálásból ki is maradtak. Ilyen és hasonló esetek tehát nem eredményezhetnek és eredményezhetek egyebet, mint a népességi viszony tetemes csökkentését.

Részünkről megvagyunk győződve, hogy városunkban a népszámlálás teljesen hiányosan vitetik s vitetett keresztül. S ezért czélszerűnek látnók, hogy a magas kormány, s első sorban a törvényhatóságok, eziránt célra vezető intézkedéseket tegyenek.

Vágy Románia felé.

(Dorulu catra Romania.)

Az öröm s a meglepetés kedves érzetével fogadtuk volt a Brassó—Predeal vasut vonalának az elmúlt év június havában történt megnyitását. Mert: alkalmunk nyílt Románia — a szép Havasföld — derék vitéz népével, erdélyi román polgártársaink testvéreivel, ipar és kereskedelmi valamint közigazdasági tekintetben közelebbi érintkezésbe lépünk; s mert alkalmunk nyílt

Románia mosolygó szép sárga csikóit (aranyait) mentől nagyobb számban láthatni, s végre illatos jó dohányát (kérjük finánczainkat, hogy az utóbbira hall, lát- és szaglási érzékeiket elzárják) mentől gyakrabban élveze, gondolatainkat édes elmerengésekben ringatni. S mi minden előny nem háromlik még reánk, a vasut okozta közelség miatt Romániához. Ha meggondoljuk mi, kik a határszélektől távolabb vagyunk, a korábbi és a jelenlegi helyzet közötti különbséget; csak bámulattal s a hála nem csekély érzetével telik el keblünk a mindenható művészet s a tökélesbülés felé vezető haladás (nem a német értelemben vett Fortschritt) iránt.

A midőn előkészületeinket tettük — értem azon időt, mikor még vasutat Erdélyben nem ösmertünk — Romániába leendő átutazásunkra, tettük azt a jövő iránti kétes érzülettel, s mintegy a felett gondolkotunk, ha valjon ne hagyjuk-e végrendeletünket hátra; mert hisz nem napok, hanem hetek állottak előttünk, hogy visszatérünkkel családunk tűzhelyét ismét megláthassuk. S im a művészet hatalma mily kellemsé és könnyűvé varázsolta fennebbi nyomasztó helyzetünket. Egy gondolat, egy hirtelen elhatározás, családunk körétől csak rövid bucsut véve, alig több mint 48 óra múlva tűzhelyünket ismét láthatjuk.

Hála és köszönet a művészet bajnokainak, hogy helyzetünket — e megbecsülhetlen intézményével — ennyire könnyűvé tették. S legközelebről hála és köszönet azon érdemes személynek, ki a Brassó-Predeal vasut vonalának létrejöttét kivívta. Mert nekünk — kik a szép Havasföld iránt érdeklődünk, s ott különböző okoknál fogva teendőink lehetnek — könnyűvé tétetett rövid idővel, csekély költséggel, — s mi több — a kellő kényelemmel Romániába s annak hatalmas fővárosába, a történelmi nevezetességű szép Bukurestbe is átrándulni.

Vágyom netovábbja Bukurest! Forró vágygal s ellenállhatlan indulattal lesem az édes pillanatot, hogy mielőbb láthassalak; népeid tarkaságával, a közlekedés zajosságával, derék nemzeti katonáidnak együtemű büszke lépteivel, urias gazdag bojárjaiddal stb. stb., de leginkább bájos, vonzó és elegans hölgyeiddel. Mert hisz örömteljes sejtelen vonz feléd, legfőképp azon édes reményben, hogy — a sors kedvezése folytán — talán siker koronázzandja azon rég táplált vágyamat (már megbocsáss kapzsiságomért, mert lehet mellék tekintetek is ösztönöznek arra), hogy bájos hölgyeid egyikétől megfoszszalak! Apropos! X. Y. város egyik előkelő szelleműs ifja — ki, gondolom, hogy hivatalos állásáról, főnöke visszatértével, eddig lemondott — nem csekélyebb lelkesedéstől áthatottan, s nem csekélyebb vágytól duzzadó kebelével, szerencsésjét már meg is kísérelte; hallomás szerint meglehetősen eredményel (irigylendő sors). Mert jó halász lévén, kivett halójába egy pompás hal (pénzes) bele is akadt. De fájdalom — a mint mondják — a szőlő kezd már savanyodni.

A példa hat. Bátorságom kezd már enyészni. Oh ég, mit tegyek!? Mert hisz vágyom azért nem csökkent. „Oh égető kin, oh gyötrelm“ stb. (Bajza.) Oh vágy! Oh gyeheña tüze! mikor szüsz meg gyötörni szívemet?!

Patroclus.

NAPI HIREK.

— Uj bankjegyek. Uj 10 forintos bankjegy. Az osztrák-magyar bank 1881. évi január hó 3-kán osztrák-magyar címével ellátott, 1880. évi majus hó 1-jéről keltezett osztrák értékű 10 fritos bankjegyek kiadását megkezdi, és jelenleg a „szabadalmazott osztrák nemzeti bank“ czime alatt forgalomban lévő 1868. évi január hó 15-ről keltezett osztrák értékű 10 forintos bankjegyeket bekívánja és bevonja. Ez utóbbi bankjegyek az osztrák magyar fő- és fiókintézeténél 1881. évi szeptember hó 30-ig fizetés és kiecsérelés utján elfogadtatnak.

Az öt-forintos államjegyek a tíz forintos bankjegyekhez hasonlóan újból fognak nyomtatni; még pedig kisebb alakban és magyar-német szöveggel. — Az új öt forintos jegyek 1881. julius 1-jén fognak forgalomba hozatni.

— A román színészek városunkból a f.hó

12-én eltávoztak. Hogy az itt tartott előadásai alkalmával kitűzött feladatukat miként oldották meg, ennek megbirálását a műbirálókra bizzuk. Mi csak annyit akarunk Thaliának ezen papjairól itt feljegyezni, hogy bizony nagy pártfogásban itt nem részesültek; egy szóval: erszényüket, ha ugyan üresen hozták ide, azt nem sokkal telibben vitték el.

Legnagyobb kitüntetésben részesültek karácson ünnepeink első napján rendőrkapitányságunk részéről; a midőn ugyan is színészeink a szokott esti órákban előadást akarván tartani, ezt nem csak hogy betiltották, hanem reá adásul még — a midőn az igazgató egy helybeli előkelő polgár kíséretében, a tilalom visszavonása iránt, az irt rendőrségnél jelentkezett — csendőrök alkalmazásával lettek megfenyegetve. Hogy ezen eljárás törvényszerű volt e vagy sem, nem reánk tartozik, s ezt fejtegetni nem is akarjuk. Ezen vendégszerető fogadtatást — nem állítjuk, szándékosan e vagy tehetség hiányában — színészeink meg is halálták; a mennyiben a fennálló szabályokhoz képest jóvedelmük egy részét valamely jótékony célra levén kötelesek felajánlani városunk hatósági főnökénél, e célra 2 frt, mond: két forintot ajánlottak fel. Nem tudjuk, hogy ezen bőkezű adomány elfogadást nyert e vagy nem? de ez mindenestre megfelelt a fennebb jelzett vendégszerető fogadtatásnak.

— Torpedó egy hirlap hasábjai között. Nem rég arról értesültünk, hogy ellen lapunk, az ugynevezett „Fortschritt“ szerkesztője — az e város polgár. mestere tiszteletére tartott fáklásmenet, megrovása s a polgárság kigunyolása után, irháját talán féltvén — hallomás szerint jelentést tett volna a helybeli kir. ügyészségnek, hogy ezután revolverrel kénytelen az utcákon járni. Ennek valódiságáról ugyan nem állunk jót, ennek dacára azonban, az érintett szerkesztő „Fortschritt“ lapját sem mernők kezünkbe venni, attól féltvén, hogy hasábjai között valamely betűje elszülhet.

Ime egy hasonló példa: Egy utazó vándor, utjában egy farkas által támadtatván meg, ijedtében botját szegezte a fenevadnak. Mire egy dördülés hangzott el, s a fenevad vérebén fetrongott. Szemét mereszté az utazó s botjára tekintve, mintegy elcsodálkozva kiált fel: „Tíz esztendeje, hogy viselem e pácztát s csak most tudom, hogy puska“. A jámbor nem vette észre, hogy az erdő szélén egy vadász rejtőzött el, s ugyan az lőtt a farkasra.

— Gyulafehérvári sport. Városunk a nagy városiasság színvonalára kezd emelkedni. Városunk területén ugyan is, a cs. kir. hadsereg és honvédség néhány tisztje, valamint helybeli polgári ifjak által egy koresolyázó egyület alakittatván; megnyitása — az Ompoly városrészen elterülő, s a kívánt célra előkészített jegen — a f. hó 16-ának délutáni óráiban fogja a kellő ünnepélyességgel és zeneszó mellett megtartani. Szívünkben szerencsét kívánunk ezen üdvös, életrevaló vállalatnak; s óhajtjuk, hogy ezt teljes siker koronázza.

— Utczai keilemetlenség. Az elmúlt napok egyikének estvéjén a Bethlen Gábor utcza lakókat éktelen utczai lárma és kiábálás rázta fel. Ennek indokát megtudandó, az utczára több lakós rohant ki; hol is a végig vonuló távirda oszlopok egyikéhez támaszkodva s feljajdulások között alsó czombját tapogatva, egy román ifjut talált. Ki is a hozzá intézett kérdésekre az ijedtség és fájdalomtól szakadozott hangon adta elő, hogy az utczán végig haladva, ugyanazon utcza egyik lakósa M. M.-nak házörző kutyája lábát észrevétlenül keményen megharapta. Ideje volna, hogy ily szerű — s már nem egyszer felmerült — veszélyektől és keilemetlenségektől a város békés lakósága megóvassék. Ajánljuk a rendőrség figyelmébe.

— A gyula-fehérvári önkéntes tüzoltó testület, három éves választási időszaka az elmúlt év végével lejárván, tisztviselőinek újabb megválasztása ügyében Hajós István tüzoltó testületi pénztárnok elnökelete alatt, a kijelölések eszkozlésére választmányt küldött ki. Ezen választmány a folyó hó 13-án össze is ült. Mely alkalommal elnök többszöri félbeszakítások között egy fennkölt beszédet tartott, a tüzoltó egyület célja, elhivatása, s ez ideig biztosított tekintélyének, valamint jó hirnevének fenntartása felett. Mire a célba vett kijelölés szönyegre kerülvén, hosszas vitakozások és ingerült kikelések után — a f. hó 23-án tartandó választásra jelöltekül a következők léptettek fel:

A főparancsnoki állomásra: Jenei István, Pap Miklós, Kovács Sámuel.

Osztályparancsnoki állomásra: Körner József, Pákoszta József.

Segédtszti állomásra: Bencza Miklós, Kuhn

Imre, Görög Constantin, Pap József, Szentmiklósi Gyula, Fröhlich Gyula, Mihelyes Zsigmond.

Szakaszvezetői állomásra: a mászó osztályba: Marginean János, Grund József Mászó mesternek: Farkas József, Muresan Gergely. A szivattyusok osztályába: szakaszvezetőknék: Hommik Ede, Scheek János, Tripsa Miklós, Valter Nándor. Szivattyu mestereknek: Gyulafi János, Bulázs István.

Rendfentartó szakaszvezetőknék: dr. Mohy Sándor, Moreno Károly, esetleg Kovács Sámuel.

Szertárnoknak: Herman Frigyes.

Pénztárnoknak: Hajós István.

Orvosnak: dr. Náthán Bernhárd, Dr. Reiner Dániel.

Mérnöknek: Novák Ferencz.

A kijelölt személyek ellen, ugyan kifogásunk nincs; azonban figyelmébe ajánljuk a tüzoltótestületnek, mikép megejtendő választásánál, minden párt és személyes érdeket mellözve, főtörekvését mindenek felett oda irányozza, hogy e város közönsége, — mely e nemes intézmény fennállásának biztosítására, nem csekély áleozatot hozott — a testületbe vetett bizalmában és várokázásában, ségyenteljes csalódásnak egyáltalán kitéve ne legyen.

— Kigyó ember. Városunkban a folyó hó 15-én egy kitűnő testgyakorló egyén érkezvén be, ugyanazon napon előadását a nemzeti szálloda termében megtartotta, és pedig oly sikerrel, hogy őt a kigyó ember cim méltán megilleti. A terem a nézőktől felette zsufolt volt s az előadás nem kevésse gyönyörködtette a nézőket.

Hazai hírek.

— Börtön üresedés. Medgyesről írják, hogy az ottani járásbirósági épületre egy nemzeti és egy fehér lobogó vonatott fel, annak jeléül, hogy a börtönök megürültek. Óhajandó volna, hogy ezen jó példa környékünkön is követésre találjon, ha ugyan erkölcsi javulásra számítunk lehetne.

— Pejacsévich bán köszönő levele. A főváros közönsége a zágrábi szerencsétlenek javára 2000 frtot, a zágrábvidékiek javára pedig 500 frtot szavazván meg, amazt a zágrábi polgármesteri hivatalhoz, emezt meg a horvát bánhoz küldötte kiosztás végett. A zágrábi polgármesteri hivatal még nem válaszolt; a bán azonban küldött Budapest hatóságához köszönő iratot. Az irat, mely decz. 27-ről van keltezve és 2982. számmal ellátva, se nem horvát, se nem magyar nyelvű — hanem német. A városházán ezt méltán rosz néven vették, s csak az az kár, hogy egyszerűen vissza nem utasították.

— A máramarosi petroleum társaság. M.-Szigetről írják a „Pesti hirlap“-nak: hogy M.-Szigeten a mult évben társaság alakult oly célból, hogy a Máramarosban, főképen pedig Körösmező tájékán mutatkozó petroleum forrásokat művelés alá vegye. A társaság furásokat eszközölt a nevezett helyen s meggyőződött arról, hogy a vidék gazdag petroleum erekben. Elegendő pénze azonban a vállalat sikeres folytatására a társaságnak nincs. A részvényesek e hó 10-én M.-Szigeten közgyűlést tartottak Urányi Imre elnökelete alatt, s a társaság elnökül Lónyay János főispánt választották. A közgyűlés elhatározta, hogy valamely oly vállalkozót fog belevonni körébe, ki nagyobb pénzösszeget volna hajlandó befektetni az üzembe. Ha azonban ily vállalkozó nem akadna, a társaság önjerejéből is folytatni fogja az üzletet, annál is inkább, mert tekintve a gazdag petroleum-telepet: a zsiros nyeresémet számtani pontossággal lehet előre kiszámítani.

Előfizetőinkhez!

Lapunk jelen számában ezuttal román cikket nem közölhetünk, mivel román cikkek irónk kéziratát elháríthatlan akadályok miatt be nem adhatta.

Igérjük azonban, hogy jövőre e tekintetben fenakadás nem lesz.

Szerkesztő.

Felelős szerkesztő BIRÓ JÁNOS.

Karlsruher Zeitung.

Organ für Volkswirtschaft, Sozial- und Kultur-Interessen.

Die „Karlsruher Zeitung“ erscheint jeden Sonntag und kostet für das Inland: Loko mit Zustellung in's Haus oder freier Postversendung Ganzjährig 4 fl., Halbjährig 2 fl., Vierteljährig 1 fl. 25 kr. — Ausland: Ganzjährig 4 fl. 50 kr., Halbjährig 2 fl. 25 kr., Vierteljährig 1 fl. 25 kr. — Manuscripte sind an die Redaction der „Karlsruher Zeitung“, Karlsburg zu senden. — Inserate aller Art werden in der Klüger'schen Buchhandlung angenommen und billigst berechnet. — Inserate für Auswärts übernehmen: Kotter und Comp. in Wien Haasenstein und Vogler in Wien. A. Doppelst. Hamburg. A. Steiner. Hamburg. — Im offenen Sprechsaal wird die Zeile mit 15 kr. berechnet. Anonyme Zuschriften werden nicht berücksichtigt.

Man pränumeriert am besten mittelst Postanweisung direct bei der Administration der „Karlsruher Zeitung.“

Pränumerations-Einladung.

Mit dem 16-ten Jänner l. J. erscheint die
»Karlsruher Zeitung«
wieder.

Die Pränumerations Bedingnisse sind Loco.
Karlsburg, ins Haus gestellt

Ganzjährig 4 fl. — kr.
Halbjährig 2 fl. — kr.
Vierteljährig 1 fl. — kr.

Für Auswärts.

Ganzjährig 4 fl. 50 kr.
Halbjährig 2 fl. 25 kr.
Vierteljährig 1 fl. 25 kr.

Pränumerationen und Inserats-Aufträge bittet
man an die »Karlsruher Zeitung« senden zu
wollen.

An die geehrten Leser.

Unsere Aufgabe wird es bleiben die in
Karlsburg unter den verschiedenen Nationalitäten
und Konfessionen bestehende Einigkeit nicht
nur zu erhalten, sondern noch mehr zu befestigen
— indem wir nicht nur gemeinschaftlich die Übel-
stände unserer Gemeinde aufdecken, sondern
auch die Mitteln angeben wollen, durch welche
diese Übelstände beseitigt werden können, indem
wir die Mitteln zur Hebung des Wohlstandes un-
serer Stadt und der einzelnen Bürger, bemüht sein
wollen, anzuführen, weil nur der Vorwärtsschrei-
tende existenzberechtigt bleibt, während der Still-
stand in jedem Geschäfte, — Untergang ist in jedem
wie jederzeit jede Berichtigung, jede Aufklärung

Reuilleton.

Die Speculation.

Novelle von C. F. . .

(Fortsetzung.)

Zweites Capitel.

Wir sind genöthigt, uns vom Gute des Herrn Adam
in Bohrendorf nach einer preussischen Festung zu verfügen,
die auf der Eisenbahnlinie ungefähr zwei bis drei Stun-
den von diesem Dorfe entfernt liegt und bitten den Leser
uns in ein gut gebautes Haus dicht am Eingange der klei-
nen ernsthaft aussehenden Stadt zu folgen.

In einem hellen, von den großen Sommerson-
ne übermäßig durchlichteten Zimmer saßen dort zwei
junge Männer, beherrscht von den Empfindungen, die ein
eben beendetes Gespräch über ihre Seele ergoß in hatte.

Der Jüngere dieser Herren, ein Baron Ewald von
Escherode, lebte im Sopha. In seinem Mienspiele waren
die Nachwirkungen eines dehmüthigenden Gesändnisses
sichtbar, während sein Freund, ein Artillieutenant Bri-
sch, hart mit einer innerlichen Entrüstung kämpfte und dabei
von Zeit zu Zeit einen Blick voll Mitleid und Bedruß auf
den Baron warf, dem er gegenüber saß.

Briech war der Bewohner des hübschen Zimmers,
das neben einer charakteristischen Einfachheit die höchste Sau-
berkeit zeigte, welche sich bis auf den alten Uniformrock

durch welche das Blatt für Volkswirtschaft, So-
zial, und Kultur-Interessen seinen oben ausge-
sprochenen Zweck, — erreichen kann, mit Dank
annehmen, empfehlen wir es den geehrten Le-
sern, ins besonders unsern Karlsburger Mitbür-
gern.

Le huitième sage de Charlesbourg.

Karlsburg, am 16. Jänner.

Ein hies. Blatt dessen Namen wir nicht mehr,
nennen wollen schreibt über die geplante? Dislo-
cation des Festungs Commando und des größten
Theils der Garnison, daß sich bezüglich der Wahl
einer Deputation, um gegen die obenbenannte Maß-
regel des gemeinsamen Kriegs Ministers zu remon-
striren, keine Kritik üben lasse. Dem ist nicht so
wir wollen mit unseren schwachen Kräften des Lo-
calblattes versuchen dem Weltblatt „Vortschritt“ zu
beweisen, daß diese seines Lieblingsidee mit der
Entsendung der Deputation wohl auch nur so mehr
zu kritisiren ist, als jenes Blatt im Schlusssage sei-
nes Artikels sein wahres Streben verrathen hat.

Warum die Entsendung einer Comission oder
Deputation überflüssig, wird doch jeder vernünftige
Mensch einsehen, wenn man die wahre Sachlage
ins Auge faßt: Entweder hat dies das k. k. gemein-
same Kriegs-Ministerium beschlossen, und ganz ge-
wisß haben dasselbe wichtige Gründe bestimmt, —
wo nicht die Interessen einer Stadt, — sondern nur
die Staatsinteressen maßgebend sind, — dann wird,

den er trug, erstreckte, der vom Paraderocke bis zum Haus-
rocke degradirt war. Der Baron zeigte in seiner Kleidung
jene feine Eleganz, die dem gewesenen Militär gewöhnlich
auf Lebenszeit treu bleibt und ihn von der Gefährlichkeit
der Mode fern hält. Er war augenscheinlich meh-
rere Jahre jünger als Briech, hatte außerdem den Vorzug
schöner zu sein und bildete in seiner ganzen Erscheinung
das Muster einer ritterlichen Noblesse, während sein Freund
nur den Eindruck eines edeln charaktervolle Manne machte.

Jetzt, wo der Schleier der Beschämung die aristokra-
tisch stolzen Züge des Barons einigermaßen verunstaltete
und die Erwartung eines herben Tadel's seinen Nacken et
was beugte, trat die stattliche Männlichkeit Briech's trium-
phirend hervor, als derselbe aufstand und mit festen hal-
tenden Schritten mehrmals das Zimmer durchmaß. Dann
blieb er stehen und fragte ruhig:

„Hast Du Dich nicht ein einzigesmal an unsere
Vorfälle erinnert, Ewald, als Du den ersten Entschluß
zu dieser Heirath faßtst?“

„Ich habe mich erinnert, allein es blieb mir k. in an-
derer Ausw. g.“ erwiderte der junge Mann ernst.

„Hättest du ganz vergessen, wie empört wir waren,
wenn wir die heiligsten Empfindungen des Menschen durch
den Wuchergeist der Zeit beeinträchtigt sahen?“

„Ich habe nichts vergessen!“

„Ist Dir nichts eingefallen, was wir über die Rich-
tigkeit der Lebensverhältnisse festgestellt hatten?“

„Es ist mir eingefallen!“

„Hast Du nicht daran gedacht, welche Schwüre wir
damals, auf jener Höhe tauschten, wo wir allein, erhoben

wenn dies wirklich beschlossen ist, weder die Deputa-
tion unter Führung des kleinen Mannes, noch
einer der Reichstage, noch der Minister-Präsi-
den, — eine Aenderung herbeiführen, — weil die
Verkaufsgabung von Millionen Gulden, nicht nach
Laune sondern nach reiflicher Überlegung, geschehen
kann.

Weder wird die Berechnung der Quartier
Aequivalente, welche das Blatt gemacht hat, hien
eine Aenderung herbeiführen: — es hat sich viel-
mehr die Stadt Karlsburg mit patriotischer Pflicht
dieser in Staatsinteresse gebotenen und angeordne-
ten Verfügung zu unterordnen, falls selbe in der
That beschlossen ist.

Obwohl wir nur ein Lokalblatt sind, und in
keiner Beziehung mit den Weltblatt concurren kön-
nen, so glauben wir an die Verlegung der Karls-
burger Garnison in Frieden nicht, an die Verle-
gung des Festungs-Commando aber ganz sicher
nicht, — weil sonst auch die Festung dislocirt wer-
den müßte. Es könnte das Brigade-Commando ver-
legt werden, aber auch dies bezweifeln wir; —
warum? weil im Principe beschlossen wurde, die Regimenter
wegen der Geldersparung etc. in ihre Ergänzungsbezirke zu
verlegen, welches vom hohen k. k. Reichs-Kriegs-Ministerium
auch schon zum größern Theile durchgeführt wurde, ferner
ist das Brigade-Commando, welches früher in Maros-Vá-
sárhely war hieher verlegt worden, aber gewiß nicht um
für einen Kandidaten Wähler zu suchen, sondern auf Grund
eines Berichtes des k. k. Militär-Commandos von Herman-
stadt, — welche Beweggründe sich an der den gegenwärtigen
politischen Verhältnissen, nicht geändert haben.

Der Schlusssatz des Artikels ist ein kortes Artikel für
über alle irdischen Elemente, vom Abendgolde umflogen,
weilthun und die Kraft in uns erwachen fühlten besser und
edler zu handeln und zu leben wie die armen Bethörten,
welche, im Dunkelfreis ihrer anezogenen Begriffe von
Nothwendigkeit und Bedürfnis, lieber sich in hohle Unter-
werfung als kühnen Kampf zu wählen?..

„Ich habe daran gedacht.“

„Und doch erlagst Du den ersten Angriff, den die
Wirklichkeit auf unsere phantastischen Lebensansichten wag-
te?“ „Die Noth zertrümmerte in ihre Phantastie und stellte
sie mit ihren Gebilden ins Reich der Phantome.“ entgeg-
nete der Baron mit bitterm Tone. „Deine Vorhaltungen
würden gerecht sein, Richard, wenn Lichtian meine Schrit-
te geleitet hätte, aber sie sind von der Nothwendigkeit ge-
regelt. Setze Dich an meine Stelle! Mir in Vater stirbt in
dem Glauben die Zukunft seiner Kinder ist gesichert und
die Ehre seines Stammes ganz ungeschädigt. Statt dessen
übersteigen ferne Schulden, die er, ein Freund der Reprä-
sentation, leichtsinnig gemacht hat, sein Vermögen derma-
ßen, daß der völlige Ruin, und zwar unter schmachlichen
Rebenumständen, unausbleiblich ist, wenn nicht sein ältester
Sohn das Opfer bringt durch eine reiche Heirath, die ihm
darg boten wird. Alles das zu erretten, was sonst unwie-
derbringlich verloren ist Nun — Richard? Ich habe vier
unversorgte Geschwister!“ Der Strahl einer inneren Begeist-
rung färbte bei diesen Worten plötzlich sein Gesicht und
durchströmte sein schönes dunkles Auge mit einer überdi-
schen Energie.

(Fortsetzung folgt.)

die Regierungspartei, — oder besser für sich selbst, mit welchem Artikel das Blatt sein Defizit zu decken hoffte. Allein wir müssen es sehr bedauern, daß der Fortschritt sich hierin sehr verspätet hat, denn es hat sich schon eine mächtige Regierungspartei für die nächste Reichsrathswahl ohne Zutun des Fortschritt gebildet. — die aber nicht aus Interesse, wie dies der Schlußsatz anzeigt, sondern aus Verehrung zur gegenwärtigen Regierung unter der Leitung des seltenen genialen und energischen Ministerpräsidenten, einen Deputirten zur Unterstützung dieser Regierung wählen wird. Bei dieser Gelegenheit, wo das Interesse der Stadt vertreten werden soll, wollen wir das Blatt ersuchen im Interesse der Stadt Karlsburg sich auf ein viel rentableres Feld als die militärischen Dislocationen, zu begeben, und zwar: daß die vom Herrn Handelsminister, welcher in früheren Jahren der Reichstags-Deputirter der Stadt Karlsburg war — in Nagy Enyed, von welcher Stadt er gegenwärtig Deputirter ist, — errichtete Wingerschule, nach Karlsburg verlegt werde; wie dies geschehen könnte, denn bei der Lokalverwaltung einer Wingerschule, dürfte kein besonderes Staatsinteresse, berücksichtigt werden. — um so mehr als Karlsburg und die nächste Umgegend beinahe dreimal so viele Weingärten dem Flächeninhalte nach besitzt als Nagy Enyed mit seiner Umgebung. Wenn das benannte Blatt die richtigen Mittel in Vorschlag, bringt werden wir sehr dankbar sein, wenn nicht, werden wir seiner Zeit versuchen, dies zu thun. 2tens Wie der Fehler — der hinsichtlich der von d. r. Nagy-Enyeder Gemeinde verlangten Geldmitteln behufs der Erbauung einer Kaserne daselbst, — wo ohne Zweifel der Comitats Ausschuss diese Anforderung bewilligt haben dürfte, die Karlsburger Mitglieder des Comitats Ausschusses, — dies aber nicht gethan haben würde, — gut gemacht werden kann; denn im Interesse unserer Stadt muß bei solchen Gelegenheiten die Allodial Cassa Opfer bringen und auch die Reisekosten der unbemittelten Mitglieder bestreiten, und dies hätte müssen bei der städtischen Vertretung beantragt werden. Von wem dies wird der geehrte Herr Leser wissen, — denn nur auf diese Weise werden wir den Einfluß in der Comitats Sitzung und somit unsere Interessen wahren.

Hierbei wollen wir unsere städtischen Vertreter aufmerksam machen, wie die vorbenannten zwei Fälle es darthun, daß wir Nagy-Enyed gegenüber sehr auf der Huth sein müssen, weil diese Stadt allein im Comitats mit Karlsburg rivalisirt. Denn auch der Gerichtshof für den Unter-Allbenyer Comitats ist, nachdem die hohe Regierung sich von der Richtigkeit der von der Stadt Karlsburg vorgelegten Plänen und statistische Daten, die Uebersetzung verschafft hatte, im Interesse der Bevölkerung von Enyed, nach Karlsburg verlegt werden.

Wird die hohe Regierung diese statistischen Daten, welche durch von derselben ausgesendeten Commissäre geprüft wurden, einsehen, so ist es, bei dem Umstande, als dieselbe unbefangenen nur das Interesse der Bevölkerung vor Augen hat, gar nicht denkbar, daß dieselbe Regierung, welche auf Grund so wichtiger Daten dies gethan, den k. Gerichtshof wieder nach Nagy-Enyed verlegen soll; eher steht es zu erwarten, daß das gegenwärtige Comitatshaus zur Kaserne umgewandelt, die Comitatsbehörde aber dahin, wo es die Interessen der Bevölkerung, die Lage erfordert — nach Karlsburg verlegt werden wird, nach welcher Stadt das Comitats sogar seinen Namen erhielt, und daß das zum Kasernenbau bestimmte Geld zur Erbauung und Ankauf eines Comitatshauses in Karlsburg verwendet werden wird.

Wenn aber unser Magistrat und die Vertretung weiters sich vis à vis der fortschreitenden Nagy-Enyeder passiv verhalten wird werden sich auch die so wichtigen Daten zum Nachtheile Karlsburgs, aber zum Vortheile der thätigen Nagy-Enyeder ändern und dann kann die von den benannten Blatt gegenwärtig befürchtete Versetzung des Gerichtshofes, seiner Zeit stattfinden, und wir haben dann dies nicht der rastlosen Thätigkeit der Nagy-Enyeder, sondern unserer Laune zu verdanken, und können noch von Glück sagen, wenn Karlsburg nicht auch noch zum Kasernenbau in Nagy-Enyed Geldbeiträge zahlen muß.

Gleiches Recht für Alle.

Sollte der Fortschritt in seiner Kritik beobachten, nicht aber den einen durch die löbl. Vertretung mit Rücksicht gewählten Beamten unedelhaft brandmarken, andererseits seinen Freund nicht nur als kleinen Mann tadeln, denn auch der kleine Mann ist von derselben städtischen Vertretung zum Beamten gewählt worden, auch bei ihm hat man die gewissen Krader Correspondenzkarten übersehen, also zur Richtschnur „Fortschritt.“

Localnachrichten.

Der berühmte Schlangenmensch Maximilian der in den größten Städten der Welt belobt, in seinen Productionen als Unicum betrachtet und anerkannt wird, weil in unserer Stadt, und hat Samstag am 15-ten dieses sich vor einem gewählten Publikum zu allgemeiner Bewunderung seine Productionen ausgeführt.

Gutes Bier. Freunde guten und billigen Bieres werden auf unserm in den weitesten Kreisen bekannten und geachteten böhmisches Pächter Lasar Baruch aufmerksam gemacht, der unserm Publikum zu Liebe schon manches Opfer gebracht, indem wir auf den regen Besuch des Bierhaus Karfas hinweisen, allwo sich täglich in distinguirtes Publikum beim Glase perlenden Kraftischen Bieres gütlich thut.

Offener Sprechsaal. *)

Indem weder die hiesige k. ung. Finanzwache, noch die Gensdarmarie die U. Vertretung des Jagdgesetzes gehörig überwacht, so daß unbefugte Wildschützen in Karlsburg selbst Jagte hindurch die Jagd unbeschränkt ausüben, erlauben wir uns an dieser Stelle sowohl den k. u. Herrn Finanz-Commissär als auch das Gensdarmarie-Posten Commando höflichst zu ersuchen, dem Jagdfrevel um so mehr mit Energie zu steuern, als wir sonst gezwungen wären, höheren Orts um Abhilfe zu bitten.

Im Namen mehrerer Jagdberechtigten
Karl Berreck.

Der Verfasser der „Stahlfeder-Zeichnungen“ im „Fortschritt“ Nr. 2 vom 9 ten Jänner 1881 hat mich als „Lafelhuber“ bezeichnet.

Ich frage diesen Verfasser, wer bei der erwähnten Gelegenheit des Gesellschaftsabends welcher am 1-ten d. Mts vom Verein junger Kaufleute arrangirt war, mehr den Titel Lafelhuber verdiente? Ich, der ich um nach Hause zu gehen, in das Speisezimmer kam, meinen Oberrock anzog und den Hut aufsetzte, weil dies mehrere Herrn gleichfalls gethan.

*) Für das unter dieser Rubrik erschienene ist die Redaktion nicht verantwortlich.

oder derjenige Bestordner, der statt mich, wenn ich wirklich gefehlt, hätte, mit Anstand ersuchen mußte, und nicht mit dem Hut selbst vom Kopfe nehmen? oder derjenige, welcher vom 3-ten Tische aus, wie in einer Brantweinfrühe mit erhöhter Stimme sprach, dies ist auf meine Anordnung geschehen? oder gar der Verfasser des Artikels, welcher gewohnter lügenhafte Berichte von einer Höhe, wo man Schwindl bekommt in die Welt sendet; indem er sagt, daß mir der Hut so faust vom Kopfe geschlagen wurde, daß derselbe über drei Tische in die Zimmerecke flog, derselbe Verfasser der seine feinen Manieren in gewählten Ausdrücken kund gibt, wie Esel, Dumkopf, Lachhuber etc.

Ob aber der Verfasser durch diesen Artikel den Herrn Präses des Vereines schwach gemacht, ob er sein Ziel erreicht da muß man den Herrn Uiberzieher, die Frau Hoje oder das Bräulein Gilet fragen?

M. L.

Ammoncen.

Freiwilliger Ausverkauf!

Ueberhäuften Waarenlager halber vor meiner Einkaufsreise wird nur kurze Zeit zu staunend billigen Preisen ausverkauft.

Um einen recht zahlreichen Zuspruch ersuchen

David M. Fürst.

Jeden Sonntag frische Faschings-Krapfen und Sachee (Fleischpasteten) in der

Conditorei des A. Gromes.

Heute Sonntag am 16-ten Jänner 1881, im Hotel National **unwiederruflich** letzte Vorstellung des Amerikanischen Schlangenmenschen Professor **Maximilian** und des Kantschukmannes **Merotti**, Anfangs 1/2 8 Uhr. Entree 20 fr.

ZUM STAUNEN!

Was! Wo?

Bei K. Moreno noch nie dagewesen, so billig. Nach den Inventur wurden nachstehende Waaren halbgeschätzt:

- Kleiderstoffe von 15 kr. aufwärts, schwarze Terno-Allapin feinst 2 Ellen breit nur 1 fl.
- Cartons von 10 kr. — Wintertüchel von 10 kr. aufwärts.
- Fails schwarz und farbig früher fl. 2.50 jetzt nur fl. 1.60.
- Atlass, breite, schwere Qualität in allen Farben früher fl. 150 jetzt nur 80 kr.
- Herrn Cravatten Regatta von 10 kr. — Oxford Hemden von 60 kr.
- Chiffon Herrn-Hemden von fl. 1. — Damen-Hemden 80 kr.
- Spitzen Vorhänge von 20 kr. — Für Baal-Kleider Tarlatans von 1.20 kr.
- Ball Blumen staunend billig; Herrn Hüte von 90 kr. Damen-Costüms, Regenmäntel, Schlafrocke, Wintermäntel und Mädchen-Costüms alles staunend billig.
- Omnibus Pottendorfer Strickwolle gute Qualität 1 Pf. nur 70 kr.

Einen tiefen Blick

in die Ursachen der allgemeinen Entnervung unserer Jugend vermittelt das berühmte Werk:

Dr. Retau's

SELBSTBEWAHRUNG.

Mit 27-Abbild. Preis 3 Mark.

In wahrhaft eindringlicher Weise schildert es die Folgen des Lasters der Selbstbefleckung (Onanie) und der Ausschweifung; schildert die geistigen und leiblichen Qualen der unglücklichen Opfer, welche jenen schmachvollen Laster frohnen. Doch zeigt es auch den einzigen Weg zur Rettung und sichern Heilung, seine eindringlichen Warnungen und Belehrungen retten jährlich Tausende vom sichern Tode. Zu beziehen ist das Werk von jeder Buchhandlung, auch gegen Einsendung des Betrages von G. PÖNICKE'S SCHULBUCHHANDLUNG IN LEIPZIG. In Karlsburg vorräthig in der KLÜGER'SCHEN BUCHHANDLUNG.

Gedruckt in der Bisch. Lic. Buchdruckerei (B. Klüger)